REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare.— Publicărĭ maĭ dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inuluĭ Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 39. Brașov, Lunĭ-Marțĭ 19 Februarie (4 Martie). 1902.

Idea de stat.

(*a*) Ministrul-președinte Szell a dat, cu gura sa autorisată, Joia trecută în parlament definițiunea ideeĭ de stat maghiar.

Nu scim, decă vr'un autor de stilistică va lua acéstă definițiune drept model, căcĭ fiind o definițiune circumscrisă, sufere de multe neajunsurĭ.

In cursul vorbireĭ sale a binevoit a arunca și „indivizilor“ de altă limbă din acest stat, nisce fărmăturĭ de grație, carĭ sĕ le servéscă drept mângâiare, décă se vor fi spăriet prea tare de definițiunea ministrului-președinte, care culminéză în proclamarea „asimilăriĭ“.

Fărmăturile căḑute de pe masa celuĭ bogat, sunt asigurarea, că d-l președinte al consiliuluĭ de miniștri declară, că respectéză interesele îndreptățite de limbă, rassă, obiceiurĭ ale naționalităților.

Cum este de a se înțelege acéstă respectare, când în aceeașĭ rĕsuflare se proclamă caracterul maghiar al tuturor instituțiilor statuluĭ, este greu de esplicat.

Cu tot dreptul trebue sĕ credem așa-dér, că definiția d-luĭ Szell nu este definitivă, de vreme ce este prea încărcată cu adaosurĭ, carĭ admit diferite interpretărĭ, un lucru, care a pus în nedumerire și pe alțĭ compatrioțĭ nemaghiarĭ, cum se vede dintr'un articol al organuluĭ săsesc dela Sibiiu, reprodus la alt loc al fóieĭ nóstre.

Până una alta, noĭ luăm asupra nóstră sarcina, nu de a da definițiunea ideiĭ de stat, dér a arăta din unele fapte recente, cum se reflectéză definițiunile dela Budapesta ale acesteĭ ideĭ în creeriĭ și acțiunile șefilor de administrație din unele comitate locuite de naționalitățĭ.

S'a ridicat colțul în timpul din urmă de pe abusurile administrative din comitatul Torontal.

O comisiune, sub conducerea unuĭ consilier ministerial, a procedat la o anchetă în acel comitat și inspectând opt-ḑecĭ de funcționarĭ, pe patru-ḑecĭ și unu din acești opt-ḑecĭ i-a găsit culpabilĭ și i-a tras în cercetare disciplinară.

Comitatul acesta este un comitat locuit de naționalitățĭ, unde abusurile administrative își au trecutul lor istoric.

Ceea-ce s'a petrecut în acest comitat, sub fișpanul Rónay, care a fost silit sĕ-șĭ dea dimisia, n'a fost decât o continuare a celor petrecute sub antecesorul sĕu, fișpanul Hertelendy.

Hertelendy era pe vremea luĭ Tisza cel maĭ aprig luptător al ideiĭ de stat. O mulțime de „complotorĭ“ a descoperit acest bărbat providențial din acele vremurĭ, contra ideiĭ de stat.

Pretinsele agitațiunĭ ale stafieĭ cunoscute sub numele de „Omladina“ de care „arrectores pilorum“ aĭ tuturor „patrioților“ intrau în acțiune făcêndu-le pĕrul măciucă, cine altul le-a dat de gol, decât fișpanul cu mâna de fer al comitatuluĭ Torontal, d-l Hertelendy?

Și cu tótă „agitația de sobolĭ“ a naționalităților din acel comitat,— de unde se alegeau deputațiĭ ceĭ maĭ strașnicĭ guvernamentalĭ, decât din comitatul Torontal?

O cétă întrégă de funcționarĭ administrativĭ stăteau la disposiția fișpanuluĭ, carĭ îĭ făceau servicii de agențĭ electoralĭ, aducêad la urnă, în rêndurĭ strînse votanțĭ guvernamentalĭ, pentru salvarea ideeĭ de stat.

O! Hertelendy a „salvat“ în atâtea rêndurĭ acéstă ideie, și ca dênsul vor fi fost și vor fi încă mulțĭ salvatorĭ în țéra acésta.

In schimb însĕ numitul fișpan pentru serviciile electorale ale subalternilor seĭ, servicii aduse pe altarul salvăreĭ de nisce pericole imaginare a ideiĭ de stat, trebuia la rêndul sĕu sĕ închidă ochiĭ, sĕ le lase mână liberă în afacerile lor oficiale și în acest mod s'au întrodus abusurile în administrație.

Ceea-ce s'a descoperit acum în comitatul Torontal, n'a fost decât o tristă moștenire de pe vremea, când cârmuia țéra vestitul Tisza și când sateliții luĭ lucrau din rĕsputerĭ—se înțelege tot în numele ideeĭ de stat — la strivirea naționalităților.

Istoria ne arată, că de multe orĭ în numele uneĭ ideĭ greșite s'au făcut nedreptățĭ, carĭ s'au rĕsbunat maĭ târḑiu. Și când cetim aḑĭ cele ce s'au petrecut atuncĭ, cu mirare ne întrebăm, cum de ómeniĭ, carĭ stăteau în serviciul aceleĭ ideĭ, nu șĭ-au dat sémă, că ideia lor este chimerică, ér mijlócele întrebuințate spre ajungerea eĭ imorale?

Și n'ar trebui sĕ ne mirăm așa tare, căcĭ istoria se repetă de atâtea orĭ. O sémă de ómenĭ însĕ nu învăță din esperiențele trecutuluĭ.

Și cum s'ar șĭ puté cere dela asemenea ómenĭ sĕ învețe din cele ce s'au petrecut de mult, când ei nu pot învĕța nicĭ din evenimentele, ce se petrec aḑĭ și carĭ le dau cu degetele în ochĭ?

Nu cu definiții, fie acelea bune sĕu rele, se asigură progresul și fericirea țĕrilor și popórelor, ci cu cumpănirea adevĕratelor interese ale acelor popóre și cu stîrpirea imoralitătiĭ.

Acésta ar trebui sĕ fie ținta celor, carĭ sunt pușĭ sĕ cârmuiéscă!

Revisuirea legiĭ naționalităților.

„*Pol. Ert.*“ publică următorul comunicat:

„Unele din vorbirile rostite în cursul desbatereĭ generale budgetare, maĭ ales cuvêntările luĭ *Rakosi* și *Pichler*, n'au prea causat momente plăcute deputaților naționaliștĭ. Așa se pare, că sub efectul produs de vorbirile rostite în parlament, s'a pornit mișcarea — despre care ni-se comunică din *Brașov* — printre Maghiarii ardelenĭ, carĭ trăiesc printre Sașĭ, mișcare ce țintesce la revisuirea art. de lege 44 din 1868. Cât maĭ curênd se va trimite dieteĭ o adresă provĕḑută cu numĕróse iscăliturĭ, în care *se va cere revisuirea radicală a numiteĭ legĭ*, care garantéză naționalităților față cu noĭ (Maghiarii) privilegiĭ (!) periculóse. Cu presentarea adreseĭ va fi însărcinat unul din deputațiĭ, carĭ în decursul desbatereĭ budgetare au luat în apĕrare interesele nóstre (maghiare)“.

Maĭ anțĕrț o făcură Săcuiĭ din Treiscaune, acum se pare că mișcarea acésta au pus'o la cale chiar Maghiarii din Brașovĭ, căcĭ de aicĭ i-s'a trimis oficiosuluĭ unguresc prima veste despre ea. Nu de mult organul kossuthiștilor se lăuda, că însușĭ partidul 48-ist va lua în mâna sa causa revisuireĭ. Se prea póte decĭ, ca atacul în contra nenorociteĭ legĭ dela 1868 sĕ fie combinat din tóte părțile și nu ne-am mira de loc, décă mâne poimâne vr'un oficios de-al vătafuluĭ șoviniștilor, Szell, ar vesti lumiĭ și țĕriĭ, că guvernul crede sosit timpul de a desființa și *de jure* legea, *de facto* și așa fiind desființată prin aceea, că nu se esecută.

Congresul catolic unguresc a încheiat în ședința sa de Venerĭ și desbaterea pe paragrafĭ. Printr'asta congresul a satisfăcut ordinuluĭ dat de patronul suprem (Coróna) de a schimba, conform împrejurărilor actuale, elaboratul dela 1871. Congresul a fost convocat, precum scim, în 1895 și se constituise pe la finea anuluĭ 1897. El s'a și întrunit, dér altă ispravă n'a făcut, decât sĕ alégă o comisiune de 27, care sĕ se ocupe cu elaborarea nouluĭ proiect. Președintele acesteĭ comisiunĭ a fost contele Iuliu Szapary. Comisiunea de 27 a ales o subcomisiune de 9 pentru a pregăti lucrările, pe basa căroră în 1901 comisiunea cea mare a redactat proiectul. La 1900 congresul a pri-

---

FOUILETONUL „GAZ. TRANS.“

Impresiĭ și amintirĭ.

VII.

O legendă unguréscă spune, că numele orașuluĭ Deșiŭ se derivă de acolo, că Ungurii, când au venit din Scythia și au sosit la acest loc, au strigat de treĭ orĭ „*Deus*“, adică D-ḑeule!

Acéstă legendă este eternisată într'o inscripție de la 1578, săpată în piatră și aplicată pe frontispiciul unuĭ paraclis, ce se află în acest oraș, și tot aicĭ se află și o piatră lungă, pe care după legendă, ar fi șeḑut ceĭ 7 ducĭ ungurĭ, ținênd sfat asupra cucerireĭ „Ungarieĭ.“

E de prisos sĕ maĭ accentuez, că legenda acésta n'are nicĭ o urmă de verosimilitate istorică. Orașul Deșiŭ este întemeiat mult maĭ târḑiu și d-l Rethy îĭ aduce numele în legătură cu un nume de persónă, Derzs sĕu Dezső din epoca arpadiană.

Astăḑĭ orașul Deșiŭ numĕră aprópe 9000 locuitorĭ, dintre carĭ 4500 Ungurĭ, 2300 Românĭ și vr'o 2000 Jidovĭ.

Aceștĭ din urmă s'au sporit enorm în timpul maĭ nou prin invasiune din Galiția La gara din Deșiŭ îțĭ oferă la sosirea trenurilor un aspect îngrozitor furnicarul de jidovĭ cu căciulĭ blănite și halaturĭ. Viitoriĭ diriguitorĭ aĭ sorțiĭ poporuluĭ și monopolisatorĭ aĭ întregeĭ viețĭ economice din acéstă țéră!

Capitală a unuĭ comitat cu o populație de aprópe 80% românéscă, *) orașul Deșiŭ este un centru cultural unguresc.

Aicĭ se unesc și liniile de comunicație ale comitatuluĭ, care pe o distanță de 140 chil. este traversat de calea ferată numită de pe „Valea Someșuluĭ,“ construită înainte cu 20 de anĭ la inițiativa faimosuluĭ „om de fer“ Banffy, care înainte de a fi ajuns la cârma țĕriĭ a cârmuit ca fișpan mulțĭ anĭ comitatul Solnoc-Dăbâca, format din fostul comitat al Solnoculuĭ inferior, al Dăbâceĭ și dintr'o parte a fostuluĭ Chioar și care numĕră peste doue sute de miĭ de locuitorĭ, împărțițĭ în 319 comune.

Numirea Solnoc-Dăbâca este numire slavă. Solnoc (Solnic, Slănic-deposit de sare) se aduce în legătură cu Ocnele ce se exploatéză în apropierea Deșuluĭ (ocna Deșuluĭ) și de unde în timpurile maĭ vechĭ se transporta sarea pe Someș și Tisa până la orașul Solnoc, unde era un deposit de sare, dela care șĭ-a luat și acel oraș numele. Dăbâca pare a se deriva de la cuvêntul slav „dluboku“=adâncime, complex de văĭ sĕu cóstă de deal.

Comitat sĕrac este comitatul nostru, care nu exportéză aprópe nimic. Dór de când cu calea ferată de s'a maĭ ridicat mișcarea comercială cu exportul de lemne, cărbunĭ (mangal), dóge. Se maĭ exportéză câte-va ḑecĭ de vagóne de prune și mere și câteva sute de vagóne de oue.

Din cele 857.280 jugere catastrale, (5149 chl.). cât face teritoriul comitatuluĭ, 94.868 de jugĕre se sémĕnă cu mălaiu sĕu porumb (produce 7.46 chgr. de jugĕr), 46.196 cu grâu (produce 5.83 chgr), 11.256 cu secară (produce 6.81), 4.102 cu trifoiu (luhără) 2.773 cu orz, 2,479 cu cânepă, 20,382 de jugĕre ogrăḑĭ, 115.489 fênațe, 89.582 pășune, 2.067 viĭ, 259.435 pădure.

În privința vitelor cornute proporția pare a fi maĭ favorabilă, căcĭ în total se află în comitat peste opt-ḑecĭ de miĭ de vite, venind 374 de vite la 1000 de locuitorĭ, pe când în alte țĕrĭ proporția este următóre: Germania 355, Austria 345, Francia 317, comitatul Neutra (Ungaria) 313 vite. Oi se vin 725 la 1000 de locuitorĭ, ér găinĭ 1000 la 1000, va sĕ ḑică fiecare locuitor își are găina sa, ceea ce corespunde stăriĭ ideale contemplate de nu sciu care rege francez, care spunea, că dorința luĭ este, ca fie-care cetățĕn sĕ aibă Dumineca găina sa în ólă.

La Deșiŭ se unesc cele doue Someșurĭ, cel mare care, isvoresce din munțiĭ Rodneĭ și cel mic care, isvoresce din munțiĭ Gilăuluĭ. Noĭ ne continuăm drumul de aicĭ înainte pe malul drept al Someșuluĭ unit.

* * *

In compartiment ajunseiŭ cu un preot cunoscut.

Preotul era îmbrăcat cu un palton negru, lung până la glesne și făcut dintr'o stofă alésă. Era nou nouț, par'că acuma l'a scos dela vr'un croitor din Deșiŭ.

— Te-aĭ înoit, precum vĕd, părinte. Sĕ-l porțĭ sănĕtos.

— Mi-am făcut și eu un „căput“ ma

*) În funcțiunile administrative, de justiție, financiare etc. Românii sunt representațĭ cu 5%.

mit de basă a desbaterilor elaboratul comisiunei de 27, însĕ pentru-ca lucrurile sĕ aibă un resultat mai positiv, s'a fost primit propunerea, ca comisiunea sĕ discute cestiunile controverse cu episcopii şi cu ministrul de culte. După-ce s'a făcut şi acésta, congresul fù din nou convocat şi a desbătut atât în general, cât şi în special proiectul, primindu-l cu modificărĭ. In 10 Martie se va face a treia cetire a proiectului şi apoi — după informaţiunile foilor maghiare — va fi trimis Maj. Sale spre sancţionare.

Maghiarisarea numelor de localitățĭ. „Pol. Ert.“ scrie: „La locurile competente se face tot posibilul pentru introducerea cât mai grabnică a legii despre maghiarisarea numelor de localitățĭ, lucru, care din punctul de vedere ce avem noi (Maghiarii) față cu naționalitățile, nu e de puțină importanță. Ambele camere ale legislativei au primit proiectul, coróna l'a sancționat, ér décă cu tóte silințele guvernul n'a putut întroduce legea, causa este, că comisiunea alésă lucréză încă materialul necesar ordonanței prin care se va întroduce legea. Lucrările se apropie de sfîrşit şi astfel timpul întroducerei legei nu mai e departe“.

Crearea de regimente noue. Prin cercurile militare s'a calportat deja mai de mult faima despre sporirea numĕrului regimentelor în armata comună. „Magyarország“ află acum, că se vor crea 40 de regimente nouĕ, aşa că în loc de 4 bataliáne regimentul va avé pe viitor numai 3 bataliáne. Cestiunea acésta se va discuta în delegațiunile din ĕst-an.

Ajutorul de stat în Diecesa Lugoşului. — La propunerea Ordinariatului din Lugoş ministeriul de culte, pentru îmbunătățirea sorții materiale a preoților mai slab dotați ai acestei diecese, a asignat pe an. 1901 considerabila sumă de *38,168* cor., care sumă s'a împărțit, ca şi în anii trecuțĭ, cu puține escepțiunĭ conform propunerii acelui Ordinariat, aşa încât preoții moraliştĭ li-s'a întregit venitul constatat la conscrierea congruei în an. 1896, până la 600 cor., ér teologilor sistematicĭ, carĭ n'au porțiune canonică orĭ sesiune, până la 1100 coróne, şi celor-lalțĭ până la 1000. Dintre cei propuşĭ 7 inşĭ n'au fost ajutorațĭ.

„Ajutorul de stat — ḑice „Unirea“ din Blaşiŭ — se va trimite şi de astădată fie-cărui preot prin mandat postal, după-ce toțĭ vor trimite la Ordinariat chitanțele timbrate, dér fără nicĭ o vidimare din partea autorităților administrative. Din sumele asignate se vor subtrage numai cele 2% prescrise pentru fondurile diecesane a preoților deficiențĭ şi cel viduo-orfanal, atât după suma asignată, cât şi după venitele fasionate la conscrierea de congruă. Ast-fel déră cestiunea dotațiunei clerului în acéstă Diecesă este aprópe regulată, deşi nu chiar în aceeaşĭ mĕsură ca a preoțimei acatolice. După-ce însĕ în budgetul anului 1902 pentru ajutorarea clerului catolic s'a luat încă o sumă de 100,000 coróne şi póte în anul viitor se va lua şi mai mult, avem firma speranță — continuă numita fóie, — că Ilustrul archiereu Dr. Radu, care prin stăruință neobosită a obținut în acésta privință un resultat atât de frumos, va esopera în viitorul apropiat suma necesară pentru regularea cât mai îmbucurătóre a sorții materiale a clerului acestei diecese“.

Constatărĭ mângâitóre pentru şoviniştĭ.

Nu încape îndoială, că *„Budapesti Hirlap“* este unul din organele de pressă maghiare, carĭ esprimă şi tălmăcesc voința şi sentimentele celor dela cârma țerii. Fóia acésta — acum de trei anĭ de când Szell e la putere — vorbesce adesea în numele guvernului şi pururea pentru el. De aceea va fi, credem, de interes a face cunoscută publicului cetitor interpretarea, ce o dă acelei părțĭ din discursul lui Szell, în care s'a ocupat cu naționalitățile.

După „Bud. Hirlap“ Coloman Szell a spus despre naționalitățĭ ceea-ce n'a spus până acum nicĭ unul din premierii ungarĭ. Miniştrii-preşedințĭ de până acum spuneau numai atât, că „cetățenii noştri de limbă strĕină“ n'au causă de a-se plânge, fiind-că statul maghiar le permite libera dĕsvoltare (!), ba li-o garantéză (!) chiar, şi că în Ungaria „naționalitățile se bucură de libertățĭ mai marĭ, decât orĭ în care alt stat din lume“.

Fóia maghiară încă recunósce, că aşa ar fi, ea însĕ află, că „adevĕrul“ nu-i complet esprimat, şi adauge:

„Adevĕrul este, că legea de naționalitate cuprinde o mare contraḑicere, o nelogică. Ea enunță, că aicĭ nu se află decât o singură națiune politică indivisibilă: maghiară (ungară), ceea-ce dă statului caracterul politic unitar. Dér legea concede naționalităților, ca în cadrul autonomiei sĕ pótă usa liber de *limbă strĕină*, ca şi când statul, séu regimul, care este espresiunea puterii de stat, n'ar fi unitar, n'ar fi *esclusiv* național şi maghiar. Contraḑicerea acésta a dat ansă la controversa, că la noi naționalitățile nu numai că au vestit egalitatea lor înaintea legii, ci au accentuat şi *egala îndrĕptățire națională.*“

Vine acuma *Szell* Kalman şi în câteva cuvinte clarifică situațiunea, care şoviniştilor li-se părea turbure, contraḑicĕtóre şi nelogică. Spune adecă d-lui „marele adevĕr“, că „egalitatea înaintea legei cheẑăşuesce tratare egală fie-căruia, *în privința limbii însĕ caracterul maghiar al statului nu permite egalitate absolută*“. Cu alte cuvinte: „statul maghiar“ nu póte fi „unitar“ şi *„poliglot“* tot-odată.

Dér s'ar puté sĕ întrebe cineva, că în ce stă importanța acestei „clarificărĭ“ a lui Szell, după-ce naționalitățile pot usa şi mai departe de limba lor „streină“ şi folosirea limbei lor póte sĕ dureze în ele „consciința națională streină“.

La întrebarea acésta rĕspunde „Bud. Hirlap“ ḑicĕnd:

„Sĕ nu uităm, că Coloman Szell lucréză la trecerea administrației în mâna statului. Aşa scim, că lucrările pregătitóre au avansat deja mult. Prin acésta nu se sistéză sfera de control şi de conlucrare a organelor autonome.... *Administrația însĕ va lua caracter de stat. Ér caracterul de stat va aduce la espresiune caracterul național maghiar în administrația comitatului, cercului şi a comunei.* Atuncĭ apoi *limba națională maghiară unitară îşĭ va împlânta stindardul sĕu victorios şi pe zidurile administrației de limbă strĕină.* Acest orisont l'a deschis înaintea nóstră declarația lui Coloman Szell despre naționalitățĭ“.

Nu se póte ceva mai clar şi mai categoric spus. Prin administrația de stat Coloman Szell va face ultima spărtură în „cetățuia“ legii naționalităților, pentru-ca „stindardul victorios“ al limbei maghiare sĕ fâlfâe vestind „caracterul esclusiv maghiar“ al statului.

Ĕtă de ce am ḑis, că constatările ce le face fóia szellistă sunt mângâitóre, nu se póte mai mângâitóre pentru şoviniştii.

O voce săséscă despre discursul lui Szell.

In numĕrul sĕu de Dumineca ḑiarul „S. D. T.“ din Sibiiu publicând la loc de frunte enunciațiunile lui Szell în cestiunea naționalităților, face unele observațiunĭ, pe care le credem destul de interesante pentru a-le reproduce în estras:

„Cu atât mai mult regretăm — ḑice ḑiarul săsesc între altele — că trebue sĕ constatăm, că definițiunea *ideii de stat*, venită dela un loc atât de autoritativ, nu ne oferă claritatea dorită. Din punctul de vedere săsesc, ea se póte interpreta în douĕ feluri.

Interpretarea optimistă ar fi, când am releva ceea-ce a ḑis ministru-preşedinte despre națiunea *politicesce* şi nu *etnice* unitară, apoi asigurarea, că nimenĭ nu va fi pus pe a doua linie din causa limbei sale materne, mai departe pasagiul despre „respectarea tuturor intereselor îndreptățite de rassă, limbă şi moravurĭ ale naționalităților“ şi în fine declarația categorică a ministrului preşedinte, că el respectéză pe Saşĭ şi alipirea lor la obiceiurile, limba şi cultura lor.

Din tóte acestea, după numita concepție optimistă a ministrului-preşedinte, s'ar puté conclude, că dânsul în cestiunea naționalităților represintă politica, ce nu trece peste marginile legii de naționalitate în detrimentul naționalităților şi că nu vrea sĕ esercite presiune asupra acestora în sensul, ca acestea sĕ-şĭ renege naționalitatea şi cultura.

Insĕ vorbele ministrului-preşedinte se pot interpreta şi într'un alt sens, tocmai contrar. Szell a declarat, că tóte instituțiunile statului trebue sĕ aibă caracter maghiar şi din vorbele lui reiese înclinația de a lărgi drepturile statului, prin ce disposițiile legii de naționalitate s'ar abroga. In special este de remarcat tendința de a lua şi şcólele în resortul statului, prin ce s'ar submina rădĕcinile prețiosei libertățĭ în cultivarea limbilor şi culturilor nemaghiare. Față cu aceste temerĭ asigurările de mai sus nu sunt, decât zahăr pe hapurile amare. Aicĭ se mai adaogă şi faptul, că ministru-preşedinte declară de îndreptățite tendințele de asimilare“.

Lacuna principală în discursul lui Szell este, după părerea ḑiarului săsesc că nu şi-a precisat posiția față cu legea naționalităților. El amintesce, ce e drept, la începutul discursului, că în privința legii naționalităților sunt anumite „fluctuațiunĭ“, dér nu spune, care este părerea d-sale. Şi totuşĭ ar fi trebuit sĕ o facă acésta, dat fiind, că legea naționalităților şi esecutarea ei este punctul, în care se concentréză gravaminele Nemaghiarilor, séu cel puțin ale Saşilor.

„Deja asigurarea, de alt-fel de sine înțelésă, a ministrului-preşedinte, că *vré* ca legea naționalităților sĕ se esecute, este de óre-care valóre şi cu plăcere o auḑim. Cel puțin avem ceva negru pe alb. Dér noi vrem sĕ scim şi mai mult şi avem dreptul a cere: Ce atitudine va observa legislația — întru-cât depinde de guvern — față cu acéstă lege fundamentală? Are de gând sĕ-i respecteze principiile, orĭ are de gând — cum s'a întâmplat deja de atâtea-orĭ până acuma—sĕ o desbrace încetul cu încetul, aşa ḑicĕnd în rate, de valórea ei şi sĕ o scótă din realitate, punĕndu-o în archivul istoriei dreptului, în care se află deja în parte?

Ministrul-preşedinte Szell nu s'a simțit îndemnat de a lămuri acest punct fórte important al temei sale: „politica de naționalitate“. Acésta este, ce regretăm. Căcĭ în aceste împrejurărĭ nu ne-am apropiat nicĭ cu un pas de resolvirea pacînică a problemeĭ“.

SCIRILE DILEI.

— 18 Februarie. v.

Pentru maghiarisare. Anul trecut (1901) s'au înființat 105 şcóle nouĕ de stat în 85 comune, dintre carĭ 10 curat

---

de sĕrbătorĭ, sĕ am ce îmbrăca, când mĕ duc la oraş.

— Trebue sĕ te fi costat o mulțime de banĭ.

— Nu tocmai. M'a costat numai croitorul. Stofa nu m'a costat nimica.

— Cum aşa?

— D'apoi stofa am primit'o dela o fabrică din strĕinătate, aşa ḑicĕnd de pomană. M'am obligat numai sĕ fac nisce sfinte liturghii pentru ea.

— Se póte?

— Apoi, de cățĭ-va anĭ tot pe slujbe mĕ îmbrac şi eu şi preotésa şi copiiĭ.

— Şi cum vine asta?

— Etă cum. In țĕrile strĕine sunt multe fundațiunĭ de liturghiĭ, făcute de ómenĭ cucernicĭ, de sute de anĭ. Capitlurile, mănăstirile şi parochiile, carĭ administréză aceste fundațiunĭ, nu sunt capabile a-le „persolvi“ pe tóte, căcĭ au din belşug liturghiĭ curente date de cei vii. Liturghiile pentru cei morțĭ le trimit prin alte țĕrĭ, pe la preoțĭ sĕracĭ, cum sunt şi eu.

— Şi le trimit în banĭ?

— Trimit şi banĭ, apoi trimit cărțĭ şi reviste, pe carĭ în loc de abonamente le achităm tot cu liturghiĭ. Sĕ veḑĭ ce biblioteca frumósă mĭ-am făcut din cărțĭ de acestea!

— Şi le cetescĭ, părinte?

— Nu le cetesc, că-s nemțescĭ, apoi scii d-ta, că cu limba nemțéscă nu prea suntem familiarisațĭ.

— Atuncĭ de ce le mai iaĭ?

— Le iau pentru-că primind cărțile, mi se dau şi banĭ şi, cum am ḑis, şi stófă de haine şi câte un poloboc de vin pentru slujbă.

Mai nainte aduceau fundațiunĭ de acestea numai popii ungurĭ şi fiind-că eraŭ multe şi nu le puteau „persolvi“ pe tóte, se puneau pe scris şi scoteau cărțĭ de rugăciunĭ, cărțĭ de edificare religiósă, reviste şi chiar ḑiare politice şi le trimiteau pe numele preoților în tótă țéra, după cum îi găsiau în şematism. Editorii incassau banii pentru liturghiĭ, ér preoții, „persolvau“ liturghiile în schimbul abonamentului séu a prețului cărțiĭ. Eu am o bibliotecă întrégă de cărțĭ unguresci, procurate pe acéstă cale şi sunt abonat la ḑiarul cotidian „Magyar Allam“, al căruia abonament îl plătesc tot cu liturghiĭ.

Acuma unii dintre noi am întrat direct în contact cu fundațiunile cele marĭ din strĕinătate şi de acolo primim şi banĭ şi stofe şi butóie de vin. Căcĭ pe semne fiind acele fundațiunĭ multe şi marĭ, ca sĕ nu rĕmână banii neîntrebuințațĭ conform „intențiunei“ fundatorului, banii s'au elocat în întreprinderĭ de fabricĭ de postav şi în comerciu de vin, care nu póte da nicĭ odată faliment, pe cât timp sunt preoțĭ sĕracĭ, cărora le prinde bine câte un mic ajutor în natură, pentru care ei apoi la rĕndul lor dau reversal, că vor sĕvîrşi numĕrul cerut de liturghiĭ.

— Va sĕ ḑică astea sunt aşa numitele „intențiunĭ“?

— Da, sfintele slujbe se numesc şi „intențiunĭ“, pentru-că nu este pus la fiecare, că asta-i pentru un mort, ceea pentru un viu, séu mai sciu eu ce, ci este pus pe latinesce *„ad intentionem dantis“*, ceea-ce însemnéză, că slujba se face pentru intențiunea celui ce a făcut fundațiunea. Aşa dăm şi noi reversale.

— Nu înțeleg însĕ, părinte, cum puteți face atâtea liturghiĭ, căcĭ anul n'are decât 365 de ḑile, între carĭ 52 de Duminecĭ, când trebue sĕ facĭ slujbă pentru credincioşii sfinției tale, apoi vei fi avĕnd sărindare, sărăcuste, părăstase?

— Tóte astea se pot împăca fórte uşor. Adevĕrat, că décă am „persolvi“ numai câte o „intențiune“ ḑilnic, atuncĭ nu ne-ar eşi socotéla, căcĭ eu numai pentru „Magyar Allam“ ar trebui sĕ fac 65 de liturghiĭ. Aşa ceva ar fi cu neputință. Noi însĕ punem părticica de prescură la proscomedie pentru fie-care „intențiune“ şi părticele de acelea póte pune cineva câte vré la o singură liturghie.

— Precum înțeleg eu, eştĭ abonat la foi unguresci, dér vr'o gazetă românéscă ți-i, părinte?

— Am avut de gând şi de un an de ḑile îi tot spun învĕțătorului şi birĕului şi încă unui om cărturar din sat sĕ punem la olaltă şi sĕ abonăm o gazetă românéscă Invĕțătorul a luat asupră-şĭ sĕ scrie la redacție, sĕ espună starea nóstră miseră şi dorința nóstră de a ne cultiva în „limba maternă“ şi sĕ céră gazeta cu prețul de jumĕtate. Nu sciu scris'o orĭ n'o scris, că până în ḑiua de astăḑĭ am rĕmas fără ḑiar românesc.

— Veḑĭ că ḑiarele românescĭ nu se dau „pe intențiunĭ!“

Delaleica.

maghiare și 75 mixte, orĭ locuite curat de naționalitățĭ. In cele din urmă 75 șcóle slugesc causa *maghiarisării* 188 de dascălĭ maghiarĭ și maghiaronĭ.

Congresul bisericesc sêrbesc nu se va convoca de-ocamdată. Causa amânării ar fi, că nu se póte stabili ordinea de ḑi, fiind-că guvernul nu voesce sĕ cedeze nimic din punctul sĕu de vedere și pretinde ca mai întâiŭ sĕ se desbată statutul organic, după care apoi sĕ urmeze la rênd alte cestiunĭ. Radicalii sêrbĭ nu sunt de loc învoițĭ cu programul acesta, ér patriachul a fost silit sĕ propună amânarea convocării congresului.

Edificiul noului parlament maghiar. Ceea-ce a spus *Bartha* M. despre edificiul noului parlament din Budapesta, merită sĕ fie remarcat. Clădirea costă nu mai puțin de *34 milióne cor.* Clădirea n'are nicĭ o formă; ca sĕ-i veḑĭ fațada, trebue sĕ stai în mijlocul Dunării. Cand întri în interiorul ei și vréi sĕ ajungĭ la sala desbaterilor, veḑĭ, că trebue sĕ urcĭ 103 treptĭ. Asta e grozav, mai ales peutru deputații înaintațĭ în vîrstă. Pictura salelor nu corĕspunde absolut de loc seriosității și demnității obiectului. In sala de ședințe nu sunt locurĭ destule; băncile sunt atât de strimte, încât doi deputațĭ întêlnindu-se în vre-o bancă, nu pot trece unul pe lângă altul. Bartha critică aspru pictura de pe pĕrețĭ. Este pictură atâta de scandalósă, încât va trebui sĕ fie îndepărtată. In sala delegațiunilor se află o scenă din încoronarea dela 1867, despre care Bartha ḑice că-i o adevĕrată caricatură. Calul, pe care șéde monarchul, e luat după modelele călușeilor fabricațĭ în Nürnberg ca jucării pentru copii, cu piciórele de dinainte întinse țépăn, cu cele dindĕrĕt de-asemenea întinse îndĕrĕt. S'a făcut risipă de banĭ și scopul nu s'a atins etc.

Accident. Cu data de 1 Martie se telegrafézĕ din Paris: Plecând dela banchetul pressei departamentale, *Waldeck-Rousseau*, președintele consiliului, și nepotul sĕu au fost victimele unui grav accident. Trăsura, în care se aflau, a fost tamponată de un vagon al tramwaiului electric. D. Waldeck-Rousseau a fost contusionat la piept, la umĕr și d'asupra ochiului stâng; de-asemenea are o mare jupuitură a pielei capului de-asupra urechei, precum și la ambele mânĭ, din causa spărturilor geamurilor dela cupeu. Nepotul d-lui Waldeck-Rousseau a fost rănit la picióre. Visitiul este ușor rănit, ér calul cupeului, rănit de mórte. Accidentul întêmplat d-lui Waldeck-Rousseau este mai serios de cum se credea la început. Rănile sunt fórte dureróse. Esaminarea lor a fost însĕ imposibilă atuncĭ nóptea. Spre ḑiuă, Waldeck-Rousseau dormia liniștit.

O delegațiune bosniacă la Sultan. O delegațiune de șése membrĭ, carĭ au călĕtorit pe cheltuiala Sultanului, a sosit în ḑiua de 28 Februarie în Constantinopol și a fost primită la palatul imperial cu marĭ onorurĭ. Cel mai mare secret se păstrézĕ relativ la scopul acestei delegațiunĭ. Se presupune, că delegații au fost trimișĭ de populația mohamedană din Bosnia și Herțegovina, ca sĕ trateze cu autoritățile otoman despre situațiunea politică a acestor provincii.

Turburările studențescĭ din Moscva. „Mesagerul Imperiului“ comunică despre ultimele turburărĭ studențescĭ dela universitatea din Moscova următórele: Un numĕr de 400 studențĭ și studente s'au dedat în ḑiua de 9 Februarie curent la grave disordine la universitate, sfărîmând mobilierul. Armata și poliția, intervenind, au arestat pe manifestanțĭ, fără nicĭ o resistență. Toțĭ studenții arestațĭ au fost esclușĭ dela universitate. 250 studențĭ și persóne strĕine de universitate, carĭ însĕ au luat parte la manifestațiune, au fost condamnațĭ la închisóre, pe un timp, care variéză între o sĕptĕmână și trei lunĭ.

Cehii în Paris. Din incidentul serbării Victor Hugo s'au dus la Paris mai mulțĭ Cehĭ. Li-s'a făcut o strălucită primire și s'a dat în onórea lor un banchet, la care s'au ținut toaste, celebrându-se amiciția ceho-francesă.

Nou împrumut. „*Berliner Tagblatt*“ confirmă scirea, că statul român va consolida împrumutul de 175 milióne din 1899 și va mai emite pe de-asupra și rentă în valóre de 85 milióne. Scadența, ḑice numitul ḑiar, este în 1904. Grupul financiarilor este în majoritate compus din Germanĭ.

Arestarea delapidatorului Manoliu. O telegramă a consulului german din New-York. Geissler, anunță, că Vasile Manoliu și Maria Valeriu au fost arestațĭ în momentul debarcărei lor la New-York. Consulul a secvestrat suma de 74,400 lei, găsițĭ asupra lui Manoliu, și a avisat îndată pe d-l Gr. Macri, prim-efor al epitropiei Sf. Spiridon, cerând instrucțiunĭ. Telegrama nu arată, décă Manoliu este deținut în stare de arestare și décă oprirea lui Manoliu s'a făcut pe bordul vaporului, séu pe teritoriul american.

Din Barcelona se scrie, că în ḑiua de 23 Februarie mănăstirea din Sarrua a fost aruncată în aer cu dinamită. Stricăciunile sunt enorme. Doi indiviḑĭ bănuițĭ de-a fi autorii atentatului, au fost arestațĭ. Greviștii au alergat sĕ scape pe camaraḑii lor. Trupa a împușcat în mulțime. Au fost ucișĭ și rănițĭ mai mulțĭ. Ḑiarele din Madrid tóte au fost confiscate.

Anarhiștii în Berlin. Poliția din Berlin supraveghiéză de aprópe pe anarchiștĭ, cu scop de a afla tot ce' se referă la organisațiunea lor. Tóte persónele, carĭ întră în localul organului anarchist „*Neues Leben*“ sunt urmărite. Mai deunăḑĭ ḑece anarchiștĭ s'au presentat la ḑiar și eșiră mai târḑiu cu nisce pachete, poliția însĕ luase mĕsuri și fie-care fù urmărit de aprópe de un agent secret. Ei cercară a scăpa urcându-se în birjĭ, vĕḑêndu-se însĕ și aicĭ urmărițĭ, nu și-au putut ajunge scopul și au fost nevoițĭ a se întórce îndĕrĕt.

Regele Belgiei. Un ḑiar din Paris scrie despre regele Belgiei, că este unul din ómenii cei mai muncitorĭ și dotațĭ din Europa și cu tóte că nu este tînĕr, este destul de sprinten. Regele se scólă la órele 5 iérna-vara și până la șépte șĭ-a cetit și adnotat tótă corespondența. Esercițiul, munca și sobrietatea sunt causele bunei sale sănĕtățĭ. Puținĭ băcanĭ mai bine situațĭ vor fi în Bruxella, carĭ sĕ trăiéscă mai simplu decât regele Belgiei. La órele opt mănâncă câțĭ-va strugurĭ, pesce și puțină ciocolată. La amiaḑĭ ia al doilea dejun, care constă din ouĕ fierte, un biftec și un filet de Hamburg. Dineul îl ia la órele 6 și constă din potage, un mic entrée, o bucată mică de rosbeef, o prepeliță, când e sesonul și fructe. Apoi bea trei pahare de vin, niciodată mai mult. Șampanie n'a bĕut nicĭ-odată.

Taxă postală urcată. De-odată cu scumpirea cărților postale, s'a urcat și taxa pentru cecurile cassei de păstrare postale dela 4 la 5 banĭ, déca pe dosul lor se fac comunicărĭ scripturistice; când nu se scrie nimic pe partea inversă a cecurilor, ele sunt scutite de orĭ-ce taxă postală.

Frica Sultanului. Sultanul viséză tot de conspiratorĭ. In Constantinopol au fost interḑise orĭ-ce atrupamente și întrunirĭ, ba chiar și seratele. Un mare bal, pe care Constantin Karathéodory effendi voia sĕ-l ofere corpului diplomatic, nu s'a putut ține. Un alt bal, în Pera Palace-hotel, în favorul unei școle armene, a fost de-asemenea interḑis.

Falșificătorĭ de banĭ în casarmă. De un timp încóce prin cârciumele din apropierea de Angyalföld (Budapesta) circulau coróne falșe. Poliția a pus sub supraveghere pe o cusătorésă divorțată cu numele Novak Etelka, unde s'au presentat ḑilele acestea nisce detectivĭ. La cusătorésă se afla în acel moment tocmai Sigmund Schuder, armurier la reg. 11 de artilerie, care tocmai era ocupat cu spălarea unor coróne falșificate, ca sĕ la facă strălucitóre. Find arestat, Schuder a mărturisit, că are de complice pe armurierul Toma Ondorfer de la corpul IV de armată, care i-a dat materialul și instrumentele necesare Falșificatorii aveau complicĭ și prin provincie, carĭ schimbau banĭ falșificațĭ.

Anachronism. Confrații noștrĭ de la Orăștie, în numĕrul lor din urmă vorbind despre noii prelațĭ din România spun, că décă n'a fost ales acum de mitropolit învĕțatul Arhiereu *Melchisedec*, acésta se póte atribui numai împrejurăriĭ că Sfinția Sa e bănuit a avé legăturĭ cu biserica ruséscă. Noi scim un motiv și mai grav, de cât tinerii noștrĭ confrațĭ, motiv pentru care învĕțatul archiereu n'a putut fi ales metropolit. Acest motiv este, că învĕțatul Archiereu, deja devr'o 15 aoĭ — e *mort*.

Scaunul lui V. Hugo. Pe scaunul ocupat odinióră de V. Hugo în senatul frances, și pe care dela mórtea lui nu l'a mai ocupat nimenĭ, s'a aplicat o placă comemorativă și medalia în bronz a marelui scriitor.

„**Archiva**“ societății sciințifice și literare din Iași este una dintre cele mai bune reviste de peste Carpațĭ. Ea apare sub direcțiunea d-lui A. D. *Xenopol*, profesor universitar. In timpul din urmă unii au rĕspânditsvonul, că „Archiva“ ar fi încetat de-a mai apare. Primim din Iașĭ desmințirea acestui svon, cu adaosul, că numĕrul 1 al anului acestuia va ápare încurênd la tipografia „Dacia“ P. Iliescu & D. Grossu din Iașĭ. Din sumarul acestui numĕr relevăm: 1) „Ultima radă din viéța lui Eminescu“, 2) „Sofia Crisoscoleu“ schițe de Xenopol, 3) Scrisórea lui Vodă-Cuza către P. Grădișteanu privitóre la lovitura de stat etc.

Miss Stone. Se scrie din Salonic, că misionara americană a declarat, că a fost fórte bine tratată de către brigandĭ în timpul lungei sale captivitățĭ. Brigandii îi procurau tot ce doria și sănĕtatea ei și a companiónei sale a fost în tot timpul escelentă. O singură dată brigandii au legat'o la ochĭ, ducêndu-o în munțĭ. Atuncĭ a căḑut de pe cal și s'a rănit la genunche. Brigandii își ascundeau prisonierele în case isolate șĭ-șĭ schimbau adesea-orĭ locuința în timpul nopții.

Emigrarea Sĕcuilor în România.

Deputatul Dr. Hegedüs Loránt va ține în curênd o conferență în sala societății de economie politică (Közgazdasági Tàrsaság) din Budapesta.

Corespondentul din Budapesta al ḑiarului „M. P.“ anunțând acéstă conferență relevéză studiile seriόse ale lui Hegedüs în cestiunea sĕcuiéscă șĭ anticipéză tot-odată un estras din numita conferență.

„Hegedüs — ḑice corespondentul ḑiarului unguresc — face o distincțiune bine marcată între emigrarea, ce se face din Ungaria de nord în America și între emigrarea Sĕcuilor în România.

Alte sunt causele, alte efectele.

Din Ungaria de nord emigréză elemente de diferite naționalitățĭ și numai puținĭ Ungurĭ, pe când din contră emigrarea ardeleană slăbesce esclusiv numai forțele Ungurilor.

Conferențiarul zugrăvesce apoi în tablourĭ vii așeḑate unul lângă altul în fel de mosaic sórta Sĕcuilor emigranțĭ. Nu zugrăvesce în linii marĭ, nu generaliséză, ci ne presentă tipurĭ, indiviḑĭ, după-cum i-a vĕḑut personal în centrele principale ale emigrării.

Aceste centre sunt: *Ploiescĭ, Bucurescĭ, Brăila, Galațĭ, Constanța.*

In tóte aceste locurĭ a găsit Sĕcui cu miile. In Bucurescĭ sunt 26 mii de Sĕcui, mai mulțĭ decât în Tîrgul-Mureșului, S. St. Gheorgh și Ciuc-Sereda la olaltă.

Tablourile presentate arată în mod isbitor, cum se umilesce Sĕcuiul, cum se pune la tocmélă, cum se româniséză conaționalii noștri, numai ca sĕ pótă obține cetățenia în România, ceea-ce însĕ nu le succede, căcĭ Românii îi dispretuiesc și nu vréu sĕ-i primésca între ei, chiar și când îșĭ romaniséză numele, îșĭ renégă originea maghiară și întră în armata romană.

Conferențiarul ajunge la conclusiunea tristă, că în Ungaria conformația și mĕsura emigrării nu depinde dela Maghiarĭ, ci dela strĕinătate, adecă dela aceea, décă America séu România îi va tolera?

Aḑĭ încă dreptul fonciar din România îi esclude pe strĕinĭ dela proprietatea de pămênturĭ, însĕ *Take Ionescu* în programul sĕu desvoltat la 1901 Octomvrie a luat și punctul liberării pămêntului și aḑĭ se discută acéstă cestiune și prin revistele de specialitate, și în acésta conferențiarul vede un enorm pericol pentru Sĕcui.

— Décă nu vom schimba acéstă situație — ḑice conferențiarul, — décă vom aștepta, ca Sĕcuii sĕ se lege și de pămêntul strĕin, — bine, că ocupând locul Românilor, — cine scie, décă se va afla atuncĭ cine-va, care sĕ întórcă îndĕrĕt róta sorții, care până acuma se învîrtesce în detrimentul nostru?

— Étă importanța emigrării Sĕcuilor. Étă primejdia și focul mistuitor! — esclamă Dr. Hegedüs Lorant, față cu a căruĭ conferență se manifestă în cercurile din Budapesta mare interesare“.

Până aci corespondentul ḑiarului ungur. Cu tóte, că realitatea le dă așa-dér cu degetul în ochĭ, politicianii șoviniștĭ guvernamentalĭ și opoziționalĭ totușĭ vorbesc cu un toupet de grandomanie ne mai pomenită, că ei vor sĕ asimileze pe alții!....

După-cum aflăm din o altă notă a numitului ḑiar, conferența lui Hegedüs va fi împărțită în 4 părțĭ, anume: 1) Lunĭ în 10 Martie, va vorbi „despre situația Maghiarilor în România“. 2) Marțĭ, în 11 Martie „despre sórta Ciangăilor din Moldova“, 3) Miercurĭ în 12 Martie „despre causele emigrării Sĕcuilor“ și 4) Joi, în 13 Martie „Ce e de făcut?“

ULTIME SCIRI.

Paris, 3 Martie. In piața Republicei s'a întêmplat o ciocnire între mulțimea adunată a lucrătorilor lipsițĭ de muncă și între poliție. Urmarea acestei ciocnirĭ au fost numĕróse rănirĭ și dintr'o parte și din alta.

Literatură.

Au apărut: „***Ajutorul prim în casurĭ de nenorocirĭ și bóle repentine***“, de Dr. Iulian *Chitul* medic cercual în Betlean (com. S. Dobâca) Gherla, editura tipografiei diecesane 1901. Broșură format 8⁰ cuprinde 180 paginĭ. Preoții, învĕțătorii și cărturarii noștri, carĭ trăesc în mijlocul poporului și vrênd a-i veni acestuia în ajuror la casurĭ de nenorocirĭ, vor afla un bun sfătuitor în cartea acésta. Un esemplar costă 1 cor. și se póte procura dela tipografia diecesană din Gherla.

— ***O fată de Tarabostos***, roman de pe timpul Dacilor, scris de Tit. *Chitul* Din acest roman a apărut și tomul II. Se póte procura pe prețul de 1 cor. 50 banĭ dela tipografia diecesană din Gherla.

„***Supplex Libellus Valachorum***“, memoriul presentat împĕratului Leopold II. de către episcopii Bob și Adamovicĭ în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc și alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Dàianu* Sibiiu, „Tipografia“ societate pe acțiunĭ. Un esemplar broșat costă 1 coronă (plus 5 banĭ porto). Se află de vêndare la Tipografia „*A. Mureșianu*“.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Bursa de Bucuresci

din 27 Feb 1902.

Valori	Do-bêndă	Scad. cup.	Cu banî gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	97.7/8
„ „ Impr. 1892 . . .	5 „	Ian.-Iul.	97.1/2
„ „ din 1893 . . .	5 „	„ „	97.1/2
„ „ 1894 int. 6 mil. .	5 „	Apr.-Oct.	84.1/2
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iul.	85.—
„ „ Impr. de 50 mil. .	4 „	„ „	85.1/2
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	85.1/2
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	85.1/2
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	85.1/2
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	86.—
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	86.—
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucuresci 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurî fonciare rurale . . .	5 „	Ian.-Iul.	95.3/4
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	83.1/2
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	81.1/2
„ „ „ Iașî . .	5 „	„ „	77.—
Oblig. Soc. de basalt artificialî	6 „	„ „	—.—
	V. N.		—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	2360
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	288.—
Naționala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	18.4—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	127.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	428.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistrița“ soc. p. f. hârtii 30 l	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francî aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse. . .	12	„ „	—.—

Scompturî:

Banca na. a Rom.	7%	Paris	3%
Avansurî pe efecte	8 „	Petersburg . .	5½
Banca agricolă	1 „	Berlin	3%
Londra	3 „	Belgia	3½
Viena.	4—	Elveția	3%

Cursul losurilor private

din 26 Feb. 1902.

	cump.	vinde
Basilica	18.60	19.60
Credit	424 —	428.—
Clary 40 fl. m.	166.—	170.—
Navig. pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	82.	84.—
Krakau	74.—	76 —
Laibach	72.—	76.—
Buda	—.—	—.—
Palffy	203 —	205.—
Crucea roșie austriacă . .	188.—	192 —
„ „ ung.	54 —	55.—
„ „ ital	2 .40	30 40
Rudolf	60.84	60.—
Salm	230 —	240.—
Salzburg.	—.—	—.—
St. Genois	260 —	280.—
Stanislau	—.—	—.—
Trientine 4½% 100 m. c. .	413.—	417.—
„ 4% 50	40.—	42.—
Waldstein	59.—	61.—
„ de 10 francî . . .	24.89	26.85
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Bursa de mărfurî din Budapesta.

din 27 Feb. 1902

Sêminţe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănățenesc . . .	80	9.60	9.80
Grâu dela Tisa	80	9.55	9.70
Grâu de Pesta . . .	80	9.55	9.70
Grâu de Alba regală . .	80	.—	.—
Grâu de Bácska	80	—	.—
Grâu unguresc de nord .	80	.—	.—
Grâu românesc	80	—	.—

Semințe vechî orî nouê	Soiul	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Sêcara . . .		70—72	7.70	7.95
Orz . . .	nutreț. .	60—62	7.55	7.70
Orz. . . .	de rachiu	62—64	6.10	6.20
Orz. . . .	de bere .	64—66	5.75	6.—
Ovês . . .		——	—	—
Cucuruz . .	bănățen .	75	—	—
Cucuruz . .	alt soiu .	78	—.—	—.—
Cucuruz . .	„ „			
Hirișcă . .			4.50	5.90

Producte div.	Soiul		Cursul dela	până
Sam. de trifoiu	Luțernă ungur.	Prețul per 100 de chilograme	45.—	54.—
„	„ transilvană		42 —	46.—
„	„ bănățenă		47.—	49.—
„	„ roșiă . .		—.—	—.—
Ulei de rapiță	rafinat duplu .		—.—	—.—
Ulei de in . .			—.—	—.—
Unsóre de porc	dela Pesta . .		58.—	55.50
„ „	dela țeră . . .		—.—	—.—
Slănină . . .	sventată . . .		46.50	47.—
Prune	din Bosnia . .		—.—	—.—
„			—.—	—.—
Lictar	Slavon și Serbia		—.—	—.—
„	din Serbia în s.		17.50	17.75
Nucî	slavon nou . .		—.—	—.—
Gogoșî. . . .	sêrbesc . .		—.—	—.—
„	din Ungaria . .		—.—	—.—
Miere	ungurescî. . .		—.—	—.—
„	sêrbescî . . .		—.—	—.—
Céră	brut . . .		—.—	—.—
Spirt	Drojdiuțe de s.		—.—	—.—

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov,

se pot procura următórele cărțî:

(La cărțile aicî înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banî pentru recomandație.)

Atragem atențiunea cetitorilor asupra cărților de mai jos, carî se vênd cu prețurî reduse, ba chiar *numai pe jumĕtate, de cum s'au vêndut până acum.*

1) *Lascar Viorescu*, ***O icónă a Moldovei din 1851*** de *Wilhelm de Kotzebue.* E cunoscută acéstă scriere ca o lucrare istorică de mare valóre în literatura nóstră. Conține 268 pag. cu tipar curat și hârtie de lux Prețul în loc de 4 cor., cum s'a vêndut până acum, este adî numai *2 cor.* (+ 30 banî porto.)

2) ***Poesii*** de *Veronica Micle*, regretata nóstră poetă. Conține 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu *1 cor. 50 b.* (+ 10 b. porto).

3) ***Poesii complecte*** de Carol *Scrob.* Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaților noștri și poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Prețul s'a redus dela 4 la *2 cor.* (+ 20 b. porto).

4) ***Instrucțiunea gimnasticei*** în scólele de băețî și de fete. Cu 57 figurî în text, de *D. Ionescu*, profesor de gimnastică la liceul Lazăr și la șcóla normală de institutorî din Bucurescî. Preț. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învĕțătorî.

5) ***Originea monedelor*** (a banilor) de *M. C. Suțu*, o interesantă conferență ținută la Ateneul Român din Bucurescî. In loc de 1 leu se vinde cu 50 banî.

6) ***Poesii*** de *F. M. Stoenescu.* Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut și bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română și versurile sale frumóse nu au lipsă de laudă, căcî se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) ***„Vrêi sĕ te iubéscă bărbatul?“*** Broșura cu acest titlu conține povețe practice seriόse și fórte potrivite pentru familiile bune. Prețul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

Cărțî de rugăciunî și predicî.

Anghira Mântuirei, cărticică de rugăciunî și de cântărî pentru mângăerea sufletéscă *Ediț. IV. corectată.* Gherla. Prețul unui es. în părețî tarî colorațî 70 banî. (+ 10 b. porto.)

Mărgăritarul Sufletului, carte de rugăciunî și cântărî, întocmită pentru tóte trebuințele vieții. *Edițiunea IV.* Gherla. Conține peste 343 pag. Legată costă 1 cor. (+ 10 b. porto).

Micul mărgăritar sufletesc, cărticică de rugăciunî și cântărî, întocmită mai ales pentru copiii mai mărișorî. Legată costă 44 banî (+ 5 b. porto).

Carte de rugăciunî, cererî și laude intru onórea Preacuratei Feciόre Maria pentru folosul și mângăiarea sufletelor. Prețul legat 40 banî (+ 5 b. porto).

Cuvêntărî funebrale și iertăciunî pentru diferite casurî de mόrte, întocmite de *Ioan Papiu.* Conțin vre-o 400 pag. Prețul 3 corόne (+ 20 b. porto.)

Cuvêntărî bisericescî de *Ioan Papiu*: tomul I, III și IV cuprinde cuvêntărî bisericescî acomodate pentru orî-ce timp; și pentru tóte sêrbătorile de peste an. Pe lângă predicî, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitóre la însemnătatea diferitelor sêrbătorî. Fiă-care tom separat costă 3 cor (pl. 10 b. porto)

Predicî pe tóte Duminecile și sêrbătorile de peste an, Vol. I. de *Em. Elefterescu*, cunoscut atât de bine în cercurile românescî din numĕrόsele sale scrierî. Are 250 pag. Prețul cor. 3 (+ 20 b por.)

Predicî pentru Duminecile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de *V. Christ.* Conține predicî dela Dumineca XI după Rosalii până la Dumineca Vameșului. Prețul cor. 1.60 (prin postă cor. 1.70.)

„***Caractere morale***, esemple și sentințe alese din istoriile și literaturile popόrelor vechî și moderne“ de *Ioan Popea*, profesor. Cetitorul află în acéstă carte (de aprópe 400 pag.) o comόră nespus de prețiósă de învĕțăturî, de mângăierî, de însuflețirî spre tot ce e moral, nobil și frumos, Prețul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge și portul postal.

Sz. 104—1902.
tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járbiróság, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy Comanics Miklós végrehajtatónak Popenecs György végrehajtást szenvedő elleni 190 kor. — fil. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a sárkányi kir. járásbiróság területén lévő az alsó-veniczei 937 sz. tljkvben kiskoru Popenecs János a Györgyé és kiskoru Popenecs Mària a Györgyé nevén álló A † 349 hrsz. ingtlra 24 korban, és az al-veniczei 154 sz. tljkvben özv. Popeneciu Eva szül. Simon, Popeneciu János. Popeneciu Miklós, Popeneciu Antonia, Popeneciu Mária, Popeneciu Máté, Popeneciu Linka, kiskoru Popeneciu János a Györgyé, kiskoru Popeneciu Mária a Györgyé nevén álló A † 325, 326 hrsz. ingtlra 36 kor. 8500/2, 8501 hrsz. ingtlnra 11 kor.

391	hrsz.	ingatlanra	20	„	8513	„	„	17	„
1074	„	„	65	„	9104/1	„	„	02	„
1426, 1427	„	„	50	„	9805	„	„	21	„
1874	„	„	12	„	9815	„	„	21	„
3009	„	„	09	„	9903	„	„	01	„
3083	„	„	07	„	9992	„	„	01	„
4087	„	„	87	„	11255, 11257	„	„	28	„
4452, 4455	„	„	10	„	11331	„	„	05	„
4459	„	„	03	„	11484	„	„	19	„
4510	„	„	46	„	11586	„	„	10	„
4512	„	„	16	„	11701	„	„	16	„
4642	„	„	34	.	11770 –11772	„	„	15	„
4685, 6809	„	„	64	„	11864. 11865	„	„	62	„
4814	„	„	06	„	11918, 11919	„	„	46	„
5748	„	„	11	„	13005	„	„	08	„
5763	„	„	22	„	13229	„	„	14	„
5924	„	„	22	„	13262	„	„	30	„
7819	„	„	48	„	13347, 13348	„	„	12	„
8025	„	„	09	„	13778, 13779	„	„	04	„
8069	„	„	21	„	13880	„	„	17	„
8464, 8467	„	„	06	„					

ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1902 évi április hó 1-ső napján délelőtt 9 órakor** Alsó-Venicze községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi január hó 7-ik napján.

A. kir. járásbiróság mint tlkönyvi hatóság.

Schupiter,
kir. aljbiró.

412 1—1.